

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Uredništvo v Alojzijevišču, upravništvo v Marijanišču.

Splošno cerkveno glasbeno društvo

(združeno Cecilijino in Ambrozijevo društvo) na Dunaju priredi z odobrenjem
c. kr. ministrstva za uk in bogočastje in v sporazumu s preč. goriškim
knezonadškofijskim ordinariatom v času od 19. do 24. avgusta 1907 v Gorici

poučni tečaj

za učitelje, cerkvene pevce, organiste in zborovodje.

Predavali bodo:

1. Gospod Julij Böhm, c. in kr. namestni dvorni kapelnik:
a) petje, pouk petja in metodika pri pouku petja; b) poučevanje in
dirigiranje cerkvenoglasbenih skladb; c) nauk o orglah.
2. Gospod profesor Anton Foerster, stolni kapelnik in vodja orglarske
šole v Ljubljani:
harmonija, modulacija, kontrapunkt.
3. Preč. gospod P. Mihael Horn O. S. B. v Sekovi:
Gregorianski koral, njega harmonizacija in spremljanje (Editio Vaticana).
4. Čast. gospod mestni župnik Josip Kokošar:
o pouku petja po številkah.
5. Gospod dr. Jožef Mantuani, vodja glasbene zbirke v c. in kr. dvorni
knjižnici:
Cerkvenoglasbena literatura izza tridentskega cerkvenega zbora do danes.
6. Gospod Karol Pflieger, profesor na zasebnem ženskem učiteljišču v
VII. dunajskem okraju:
Pouk na goslih in posebna učna metodika s posebnim ozirom na
ljudske in meščanske šole.
7. Gospod Janez Sokoll, profesor na c. kr. učiteljišču v Kopru:
a) pouk v klavirju kot priprava za orglanje; b) praktično orglanje.
Udeležbo je prigrasiti na vodjo kurza g. prof. Julija Böhma, I. am
Hof Nr. 8 na Dunaju. Zunanjim udeležencem bo krajevni odbor (v Gorici)
oskrbel ceno stanovanje.

am 20/8 14. 6. 1907

Koral je lep.

(Piše Fr. Kimovec.)

Morda je ni stvari, ki bi se bila tolikrat imenovala lepa kot koral, pa tudi morda ni umetnine, ki bi se ji bila lepota tolikrat odrekala kot koralu. Sedaj se pač piše že skoro brez izjeme, da je koral res lep, toda ustmeno se še pogosto sliši ravno nasprotno, še večkrat se pa misli o koralu vse kaj drugega kot to, da spada med lepe umetnine. Misli se: zakaj marsikdo si ne upa te svoje misli glasno izgovoriti, da bi se mu javno ne oporekalo in mu javno dokazalo kaj nasprotnega.

Ker torej koralno ozračje še vedno ni izčiščeno, zato sem se lotil pisati nekaj malega estetike o koralu pod skupno tezo, skupnim stavkom: Koral je lep.

Preden ta stavek dokažemo, si nakratko oglejmo pojem lepote.

Katera stvar je lepa? Lepa je stvar, ki mi ugaja, če jo vidim,¹⁾ če jo opazujem.

Da pa mi kaka stvar ugaja, da mi vzbuja dopadenje, mora biti najprej cela, nepokvarjena; nihče ne bo trdil, da je razbit kip lep. Pač bomo lahko rekli sodeč po posameznih ostankih razbitega kipa, da je bil lep, in da so morda ostanki še lepi, toda kip kar tak ni več lep.

Ob enem morajo posamezni deli biti lepo proporcionirani, med seboj v lepem soglasju, sorazmerju.

Nikomur ne bi ugajal kip, ki bi imel eno roko kratko, drugo dolgo, oči male, usta neprimerno široka itd., čeprav bi bil vsak posamezni del zase natančno izvršen. Ravnotako nikomur ne ugaja slika, kjer so osebe ali skupine kar nametane brez soglasja, brez enote.

Lahko so posamezne osebe ali skupine záse lepe, a slika, sestavljena iz teh oseb in skupin, zato še ni lepa.

Seveda moram imeti predmet pred seboj, ga moram dobro spoznati, da mi ugaja. Če namreč slike dobro ne vidim, ne morem soditi, ali je lepa ali ne, če predmeta ne spoznam, če v moj razum ne najde odmeva, če ni nekega soglasja med mojim razumom in dotičnim predmetom, mi predmet ne more ugajati.

Kjer pa nahajamo proporcijo, sorazmerje, soglasje, tam mora delovati razumno bitje, zakaj proporcija, red ne nastane sam od sebe, ampak treba je razuma, ki po gotovi ideji, po gotovem načrtu, napravi red, proporcijo, soglasje, sorazmerje.

Zato mora biti v vsakem predmetu, ki naj je lep, ki naj nam ugaja, neka vodilna misel, neka ideja, ki celo umetnino oživlja, ki umetnini, čeprav sestavljeni iz tvarnih delov, iz materije, daje nekaj duhovnega, daje neko življenje.

Brez ideje, brez neke višje misli, brez življenja, se ne more nobena stvar lepa imenovati. Kakor namreč nihče ne bo iskal v mrliču, kar takem,

¹⁾ „Pulchrum est, quod visum placet“, s temi kratkimi besedami definira sv. Tomaž Akvinski lepoto.

lepote, (lep se nam bo morda zdel le z ozirom na misli, ideje, ki nam jih mrtvo truplo vzbuja), tako se nam ne more zdeti nobena reč lepa, ki je mrtva, v kateri ni zaslediti nobene ideje, nobene misli, nikakega poduhovljenja.

Potemtakem pravo lepoto stvāri daje misel, ideja ki dotiĉno stvar prešinja. Seveda mora biti ta misel izraĉena tudi v lepi obliki. Zato lahko reĉemo, da je lepo le to, kar izraĉa lepo idejo, lepo misel v lepi obliki.

Toliko splošno. Sedaj je treba pogledati, ĉe tem zahtevam glede lepote ustreza tudi koral.

Pojdimo sedaj obratno pot: od ideje, misli, do oblike,¹⁾ zakaj Źele po ideji dobi oblika lepoto.

„Kolikor viŹja in vzviŹenejŹa je ta (misel, ideja), toliko veĉ vredna je skladba, seveda pod pogojem, da so glasbeni elementi in zunanja oblika skladbi primerni.“²⁾

Ali pa so misli, ideje, ki jih koral izraĉa, take, da nam morejo ugajati? Ali so v koralu take visoke, vzviŹene ideje?

Da, v koralu so take ideje; nobena vrsta glasbe koralā ne doseĉe glede vzviŹenosti idej.

„Ne da se tajiti“, pravi slavni benediktinski opat samostana Emavs v Pragi, dr. Benedikt Santer, „da so verske ideje najvzviŹenejŹe, ki jih ĉlovek more obseĉi. Umetnost je zato v sluĹbi vere vse ĉase razvijala najplemenitejŹe in najlepŹe cvetove; v senci tempeljnov in oltarjev je praznovala svoja najkrasnejŹa zmagoslavja.“³⁾

Katere ideje pa koral opeva?

Koral izraĉa molitev in hvalo boĹjjo; zdaj nam doni na uho veliĉastni spev moĉi in veliĉastva boĹjzega, zdaj nam je koralni spev odsev vseobsegajoĉe ljubezni boĹjje, zdaj se klanja z nami Bogu v veliki poniĹznosti, zdaj zopet v zadovoljnosti in miru poĉiva na Srcu boĹjem; zdaj se ognjevitō dviga veselje iz ust pevca, zdaj zopet toĹi in joka in vzdihuje ter potrĉ prosi usmiljenja. PriŹtejmo zdaj sv. maŹo, sv. obhajilo, posebno ljubezen Kristusovo, kakor se nam kaĹe v liturgiji, vse Źivljenje sv. cerkve, potem imamo nekaj malega, kar opeva koral. Vse ideje naŹteti bi bilo nemogoĉe, ker jim ni meje ne mere.

Pa teh idej koral ne izraĉa samo na en naĉin, ampak mnogovrstno, tako da moderna glasba ostaja daleĉ zadaj.

„Izraz duŹevnega Źivljenja — piŹe P. Ambrozij Kienle⁴⁾ — je sila mnogovrsten in veliko bogatejŹi, kot se navadno misli. Ćuvstva sreĉe, veselja

¹⁾ Pripomniti moram, da moderni estetiki ne sodijo vsi lepote po teh prvinah. Nekaterim je vsa lepota edino le v materiji, snovi (naturalisti), drugim le v zunanji obliki, matematiĉni formi (formalisti), tretjim pa zopet le v misli, ideji (idealisti). Ti zadnji so nam najbliĹji, vendar pa se ne skladamo popolnoma Ź njimi, ker se oziramo tudi na obliko in na porabljeno snov, ĉeprav nam je glavno (pa ne edino) ideja, misel. (Fr. Gietman: Musik-Ästhetik, str. 1. sq.

²⁾ P. Birkle: Der Choral, str. 223.

³⁾ Dr. Benedikt Santer: Der liturgische Choral str. 49.

⁴⁾ V knjigi „Choral und Liturgie“, (ĉfr. tudi Gietman Musik-Ästhetik str. 5., kjer govori o simboliki v glasbi sploh, ĉeprav ne posebej o koralu.

in zaupanja v Boga n. pr. se kažejo ali v preprostem, navadnem izpoznavanju ali v ognjevitim zatrjevanju, ali z izrazom notranjega miru in tihega srčnega veselja ali v glasnem slavošpevu in veselja poskakujočem oznanjevanju, v jasnem radovanju in daleč se razlegajočem zmagospevu. Medtem ko se ta napev izgublja v sladki liriki, se dviga oni v dramatični živahnosti. To večinoma ne leži v besedilu, ampak v napevu, in zato ravno ta prav posebno dobro razlaga besede cerkvenih molitev...“

„Nikakor ne smemo misliti — pravi dalje — da koral mori presplošno izražanje, trpkost čuvstvovanja ali pa trda, krhka zunanja oblika. Čuvstvovanje v liturgiji in ascezi je najbogatejše in koral je njega najboljši in najpopolnejši izraz.“¹⁾

Glede vzvišenih idej in misli moramo torej koralu dati prednost pred vsako drugo vrsto glasbe.

Ogledati si moramo še zunanjo obliko, če je taka, da je mogoče v njej te ideje utelesiti.

Drobtinica o tradicionalnem koralu.

(Spisal dr. Jos. Mantuani.)

Pred skoraj dvanajstimi leti je prinesel Cerkv. Glasb. v svoji 8. številki (1895, str. 57, nsl.) članek pod napisom: „Nekaj o našem „Tantum ergo“. Če prav tolmačim imenski znak, je spis potekel iz spretnega peresa č. g. Fr. Ferjančiča.

Takrat nismo še imeli aktualnega vprašanja o tradicionalnem koralu, dasi smo vedeli, kake težnje imajo solesmeski benediktinci in smo občudovali obširne preiskave na polju glasbene paleografije. Imenovani članek je pisan jako stvarno in pomirljivo, s pietetnim čutom za zgodovinsko upravičenost stare in v naših krajih tradicionalne intonacije evharističnega himna.

Ta posamičnost je vzbudila v meni že tedaj globoko zanimanje. Ob robu sem si pripomnil opozornico: „remotiora!“ A prišla so druga dela, leta so potekla, „remotiora“ so se izgubila v megleno daljavo in stvar je bila za enkrat pozabljena.

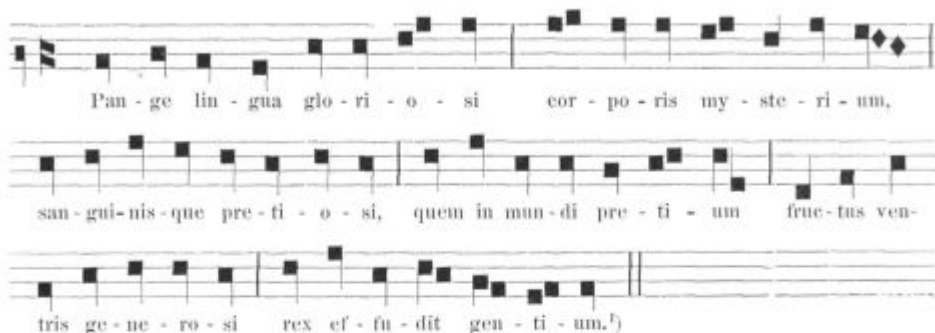
O velikinoči sem prišel, znanstveno popotujoč, v Gorico. Tu sem želel pregledati koralne knjige iz Ogleja, o katerih je Simon Rutar poročal v 1. zvezku „Slovenske zemlje“ (str. 102). Na priporočilo za vedo in umetnost vnetega prevzv. gosp. kneza in nadškofa goriškega, msgr. dr. Frančiška Sedeja, sem dobil od g. rektorja osrednjega semenišča, prelata dr. Jos. Gabrijevčiča obsežno dovoljenje, pregledati velezanimivo in vrednostno knjižnico.

Listajoč te stare svedoke prošle slave, dobim v roke tudi antifonar iz 14. veka, ki je bil pisan nekako okoli l. 1350. — Napeve sem si le tupatam malo bolj natančno ogledal, posebno če se mi je videlo kaj bolj nenavadno. Na

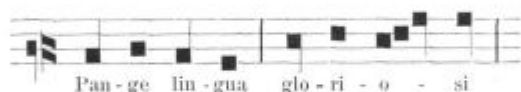
¹⁾ Ravnotam.

listu 318., na obratni strani mi je pa obviselo oko nehoté na himnu „Pange lingua“.

Na mah sem se spomnil pred omenjenega članka v Cerkv. Glasb., na mah sem občutil, da imam ona „remotiora“ v roki, koja sem hotel nekdaj iskati. Na lieu mesta sem si prepisal napev, ki je tak-le:

Tu imamo našo staro intonacijo. A ne samo intonacijo, temveč napev za ves himnus. Razlika je silno majhna; za šesti zlog v prvem stihu vstavila se je pozneje ena glaska, a na sedmi zlog prišla je vsled tega skupina treh glask:

V tej obliki se je intonacija držala v praksi.

Vidi se jasno, da napev ni mnogo predrugačen prišel v tradicijo, kot je bil v izvirniku.

A sedaj prihaja glavno vprašanje: odkod smo dobili pri nas stari napev, in kje se je pojavil novi?

Pisec zgoraj omenjenega članka je dospel po svojih slovstvenih pripomočkih do Stadlmayer-ja, ki je poznal starejšo intonacijo. „Ali jo je Stadlmayer sam izumil, ali jo je sprejel od drugod, ne vem“ — tako pravi g. pisec. In baš to strogo kritično postopanje mi je silno imponiralo ter mi narekovalo oni „remotiora“.

Razvidno je iz priobčenega napeva po pisanem antitonarju 14. veka, da Stadlmayer ni sam izumil intonacije, temveč da jo je sprejel od drugod. In to ni bilo težko.

Poglejmo si staro glasbeno literaturo pred Stadlmayerjem, in čudili se bomo dejstvu, da novejša ali „pravilne“ intonacije, kot jo ima po Mediceji posneta Pustetova izdaja, niti poznali niso.

Ker je pa slovstvo ogromno, podam tu le nekatere tipe, ki so karakteristični za tradicijo naše intonacije in našega himna.

^{b)} Naj nam blagorodni g. pisatelj oprosti, ako ne moremo vsega sestavka prinesiti v tradicionalni pisavi, kakor bi radi. Tipov, s katerimi pišejo koral tradicionalci, tiskarna doslej še nima. (Ured.)

Na prvem mestu sem podal napev iz oglejskega antifonarja, pisanega okoli leta 1350. Dvorna knjižnica na Dunaju hrani rokopis, pisan med leti 1390—1400. Ta obsega pesni „solnograškega meniha“, moža, ki ima veliko zaslug za nemško slovstvo v drugi polovici 14. veka. Razven lastnih umotvorov je pisal posebno dobre prevode latinskih himnov v merilu izvirnikovem. Preložil je med drugimi tudi „Pange lingua“ in podstavil svoj prevod pod napev latinskega originala. Tu (v rokopisu št. 2856, na listu 237.) nahajamo pa ta-le napev:

torej natančno ista intonacija, kot jo podaja oglejski antifonar. In dunajski rokopis je bil pisan v Solnogradu, kot pričajo belježke na platnicah in ob sklepih posamičnih odstavkov.

Iz 15. veka naj navedem sila važne tridentinske glashbene rokopise, katerih šestorico je hranil kapiteljski arhiv in ki jih je kupilo e. kr. ministerstvo za uk in bogočastje. V enem teh zvezkov nahaja se tudi polifonni „Pange lingua“ in ima tole koralno intonacijo (prim. Denkmäler der Tonkunst in Oesterreich, VII., str. 165):

Torej spet ista intonacija, kot v oglejskem antifonarju — samo da je glaska *f* premaknjena na tretji zlog od drugega. S tem je pa bilo potrebno, da se ustavi za pravilen postop navzdol med *f* in *d* še posredovalni *e*. A da je to popravljen tvor poznejšega časa ni treba posebe pripominjati; kajti to je vsakomur popolnoma jasno, kdor si je ogledal pregnantno učinkujoči napev iz oglejskega antifonarja. Kedaj da se je vpeljala ta predrugačena intonacija, to ni še dognano. Solesmeski menihi pa so jo poznali in so jo natisnili v svoji izdaji koralnih knjig (Antiphonar, Vesperae et complet., 1891. str. 202):

Bržkone so vzeli benediktinci ta napev iz rokopisa 15. veka.

Od tedaj naprej sta bili znani dve vsoporedni intonaciji, stara, pristna, in novejša, predelana. To se vidi iz napeva tiskanega himnarja iz l. 1516., ki ima naslov: „Hymni. Psalmi. Uersiculi & Benedicamus pro paruulis ecclesiasticis cantatibus“, itd. Na koncu dela: „Finit Hymnarius vna cum psalmis ferialibus Basileae impressus: Anno MCCCCC decimosexto: Mense decembri“. Ta priročna knjižica v mali osminki ima na listu F vij to-le intonacijo:

Ob smrti dvajsetletnici pevovodja in skladatelja Antona Hribarja.

(Piše Fr. Ferjančič).

(Dalje.)

Poln navdušenja in blagih idealov je zapustil mladi Hribar učiteljske. Najprvo je dobil začasno službo v Loki, kjer pa je ostal le malo časa. Tamkaj se je seznanil z duhovnikom Antonom Globočnikom, kateri je pozneje prišel v Gorico.

Leta 1860. pa je prišel Hribar kot učitelj v Vipavo, in z njim se je na Vipavskem — lahko rečemo — pričela nova doba. V kratkem času, ki ga je preživel na Vipavskem, je dosegel res občudovanja vredne uspehe na polju cerkvenega in narodnega petja. Zbral je okrog sebe mnogoštevilen mešani zbor, kar je bilo v tistem času nekaj izrednega. Ta pevski zbor je bil v prvi vrsti cerkven, a je peval tudi v čitalnici in pri drugih slovesnostih. Poleg pevskega zbora pa se je — kakor mi je sporočil gospod Radoslav Silvester — posebno odlikoval kvartet: Hribar, Ditrih, Podboj, Juliani; tega odličnega kvarteta starejši Vipavci še sedaj ne morejo pozabiti.

Ker sem v kvartetu navedel tudi Hribarjevo ime, moram omeniti, da Hribar ni bil samo izboren pevovodja, temveč tudi izvrsten pevec po milosti božji; pel je krasen drugi bas, kakršnih ni slišati mnogo.

Glas o izbornih vipavskih pevcih se je naglo razširil po vsem Vipavskem in Goriškem. S svojimi vrhli vipavskimi pevci je nastopil Hribar tudi v Gorici l. 1862. pri otvoritvi tamošnje čitalnice, katere prvi predsednik je bil baron Winkler, poznejši kranjski deželni predsednik. Tudi v naslednjem letu je nastopil Hribarjev vipavski zbor v goriški čitalnici, kjer je požrtvovalnemu pevovodju in pevcem od vseh strani donela zaslužena hvala.

Posebno pa se je Hribar trudil, da bi povzdignil cerkveno petje, saj do tega je imel največje veselje. V svojem elementu je bil Hribar šele tedaj, ako je imel na cerkvenem koru krog sebe dobro izvežban pevski zbor.

Bodi mi tu dovoljena kratka opazka. Pred nedavnim časom so nekateri učitelji izdali parolo: „Proč s cerkvenega kora! Učitelj naj ne sodeluje v cerkvi kot organist ali pevovodja!“ Kako vse drugačnega, plemenitejšega mišljenja je bil pokojni Hribar! Ako postavimo na eno stran te moderne učitelje z ravnokar omenjeno parolo, na drugo stran pa Hribarja z vso njegovo vcnmo za cerkveno glasbo in z njegovo zares požrtvovalno delavnostjo na cerkvenem koru, vprašam, kdo zasluži večje spoštovanje? Ali ne Hribar, ki si je štel v čast, da je mogel na cerkvenem koru sodelovati pri službi božji? In ali je tako delovanje v cerkvi res poniževalno za učitelja? Ali si ne pridobi učitelj ravno z delovanjem te vrste največ ugleda in veljave pri ljudstvu? Marsikje so cerkve ubožne, da si ne morejo vzdržavati posebnega organista; učitelj pa bi morda lahko prevzel orglanje, ker zanj bi bil oni zaslužek le postranski. Gotovo bi tak učitelj s tem zelo ustrezal celi župniji, obenem pa bi si s tem postavil trdno podlago uspešnemu de-

lovanju v dotičnem kraju. Učitelj bi si tudi najlažje vzgojil dober pevski zbor, ker bi lahko prišel z nekoliko odraslimi učenci ali učenkami. Hribar si je ravno z delovanjem na cerkvenem koru najbolj pridobil zaupanje in spoštovanje Vipavcev; dà, s tem delovanjem je sam sebi postavil v Vipavi najlepši in najtrajnejši spomenik.

Njegovo prizadevanje za povzdigo cerkvenega petja v Vipavi je imelo najlepše uspehe. Izborna petje v vipavski župni cerkvi je kmalu zaslovelo daleč na okrog.

Kake pol ure od Vipave stoji na samem veličastna božjepolna cerkev Matere božje v Logu. Tamkaj so nekaterekrati v letu veliki shodi, kjer se zbere silna množica ljudij tudi iz zelo oddaljenih krajev. Največja taka shoda sta na Veliki in Mali Smaren. Da so ti shodi, kjer se snide toliko različnega ljudstva, kaj pripravi za cerkveno-glasbene produkcije, so spoznali pozneje tudi drugi, n. pr. za cerkveno glasbo jako zaslužni gospod idrijski dekan Arko. Po prizadevanju tega gospoda in pod njegovim vodstvom so se vršile v prostrani cerkvi v Logu leto za letom take pevske produkcije, po katerih naj bi se zmisel za pravo cerkveno petje zanesel tudi v širše kroge. Nekak predhodnik v tem oziru je bil že Hribar. Tudi on je na te shode obračal posebno pozornost, in je nanje dobro pripravljal svoje pevce. Zato pa je bil Hribarjev cerkveni pevski zbor nekak magnet, ki je ljudi od raznih strani privlekel v Log; dà, mnogo jih je pohitelo tjakaj le zaradi krasnega cerkvenega petja. Sploh je bil Hribarjev vipavski pevski zbor takrat tako sloveč, da — izvzemši Ljubljano — ga ni bilo zbora na Kranjskem, ki bi ga prekosil. In tolike uspehe je dosegel Hribar v pičlih stirih letih svojega bivanja na Vipavskem.

K tako krasnim uspehom ni malo pripomogla tudi lepa harmonija, ki je vladala med Hribarjem in vipavsko duhovščino. Osobito ranjki Jurij Grabrijan, kanonik in dolgoletni dekan vipavski, je zelo čislal in ljubil vsestransko delavnega Hribarja. To so bili še oni lepi časi, ko je učiteljstvo vzajemno delovalo z duhovščino. Tako vzajemno delovanje mora obroditi najlepše sadove; mogoče pa je to le tamkaj, kjer je učiteljstvo prešinjeno enakega verskega prepričanja in naziranja kot duhovščina.

Ker je bilo Hribarjevo delovanje dobro znano goriškim rodoljubom, so si ti — med njimi lasti baron Winkler — zelo prizadevali, da bi sprva ili Hribarja v Gorico, kjer bi se mu odprl širši delokrog. In res, leta 1864. je dobil Hribar učiteljsko mesto na c. kr. deški vadnici v Gorici. Bridko je bilo Vipavcem slovo od tako delavne, nenadomestne moči; še bridkejšo od tako blagega, plemenitega značaja, kot je bil Hribar. Toliko večje veselje pa je zavladalo med goriškimi Slovenci.

V Gorici se je s prihodom Hribarjevim pričelo novo, živahno gibanje v slovenskih krogih. Hribar je takoj prevzel vodstvo pevskega zbora v čitalnici, katerega je v kratkem povzdignil na zelo visoko stopinjo. Goričanom so še v najboljšem spominu pogostne „besede“, ki jih je v tisti dobi prirejela goriška čitalnica in pri katerih se je posebno odlikoval Hribar s

svojim pevskim zborom in s svojimi mnogimi skladbami. Po njegovem prizadevanju se je leta 1874. ustanovilo tudi pevsko društvo „Slavec“, katero je cvetelo in živel, dokler je mogel Hribar zanje delovati.

Toda svojega prvotnega veselja do cerkvene glasbe ni nikdar izgubil; cerkveno petje je gojil najraje, orgle so mu bile vedno najljubši instrument. Njegovo orgljanje pa je bilo res zgledno in vseskozi v cerkvenem duhu.

Podučeval je petje v raznih šolskih zavodih: na vadnici, učiteljsišču in gimnaziji. Na vadnici, kjer je bil Hribar dve leti tudi moj redni učitelj, smo peli v cerkvi sv. Ignacija, vrsteč se, enkrat Slovenci, enkrat Italijani. Dobro se še spominjam, s kakim veseljem sem se udeleževal pevskih vaj, in s koliko večjim veseljem se sem na to z drugimi tovariši pel na koro v cerkvi sv. Ignacija, kjer nas je tako sprtno spremljal na orglah naš vrli gospod učitelj. Zlasti smo se veselili, ako je prišla vrsta na nas Slovence ob kaki posebni priliki, n. pr. ob sklepu šolskega leta. Ono petje šolske mladine je pa tudi občinstvu zelo ugajalo, kar se je lahko sklepalo iz obilne udeležbe.

Na gimnaziji je bil tudi Hribar moj pevski učitelj. K sv. maši smo hodili gimnazijci v javno semeniško cerkvico; peli pa smo, vrsteč se, v štirih jezikih. Pokojni gimnazijski katehet Andrej Marušič je želel imeti splošno, ljudsko petje. V to svrho je sestavil sam za goriške gimnazijce pesmarico (brez not), naslovljeno „Hymni sacri“; tu so bile zbrane najbolj porabne latinske, nemške, slovenske in italijanske cerkvene pesmi. Iz te pesmarice se je pelo leta in leta. Slovesna peta sv. maša je bila samo ob sklepu šolskega leta; tedaj smo peli v moškem zboru latinsko, strogo cerkveno mašo z latinskimi vlogami. „Introitus“ in „Communio“ seveda na Goriškem tedaj še sploh nista bila znana.

Kar zadeva posvetno petje na gimnaziji, se je vršil istotako v štirih jezikih. Kot nekak „unicum“ te vrste omenjam neki „Quodlibet“ ali „venček“, ki ga je sestavil Hribar za gimnazijce iz raznih posvetnih pesmi v štirih jezikih; konča se z jako umetno harmoniziranim „Gaudeamus igitur“.

V prvem času je Hribar še posebej podučeval pevske zbor goriških slovenskih srednješolcev, katerega je pozneje vodil znani skladatelj Kocijančič. Ta dijaški zbor je storil veliko za probujenje slovenskega naroda na Goriškem.

Toda kdo bi mogel natančno opisati, koliko se je Hribar tudi sicer trudil s petjem, n. pr. o priliki šempaskega tabora, pri raznih pevskih nastopih v Komnu, Nabrežini, v goriškem gledališču in drugje, saj v tisti dobi skoro ni bilo večje pevske produkcije na Goriškem, da bi ne imel pri njej tudi Hribar svojih zaslug.

Kot dirigent je bil Hribar splošno znan pod imenom „general“. Ako je le mogel, zbral je okrog sebe velikansko število pevcev, da je bil nastop impozanten. Tudi v cerkvi sv. Ignacija je združil pri nekaterih slovesnih

prilikah pod svojim vodstvom do sto pevcev. Pevci pa so s tako izbornim dirigentom v sredi nastopali navdušeno in s ponosom.

Že iz tega ni težko spoznati, kako velikih zaslug si je stekel Hribar s svojim požrtvovalnim delovanjem na polju cerkvene in svetne glasbe.

(Konec prih.)

Cerkvena glasba.

XIV.

40. **Goller V.**, Missa in hon. S. Stephani, op. 8 za mešan zbor in orgle, Regensburg, Coppenrath.

Skladatelj je že znan po Loreto- in Alojzijeви maši; on iznajde en krasen motiv in tega obdeluje dosledno v celem delu. Gollerjevi motivi so plemeniti, vzvišeni, glasovi gredo lepo, uglašeno pot in so spretno grupirani; unisono se menja z dvo- tri- četveroglasnimi stavki, ki so semtertja prav ljubke imitacije. Orgle so popolnoma samostojne in obligatne, v organični zvezi so z zborom. Skladatelj je obrnil posebno pozornost na orgle. Ta maša v resnici zasluži, da se uvede na naše kore; seveda je treba dobrega organista in pevec se je morajo natančno naučiti, potem bo vsem delala veselje.

41. **Vilar Anton**, 12 mašnih pesmi za mešan zbor, op. 1., založil skladatelj, cena K 2-40.

Na znane mašne tekste je Vilar zložil dvanajst napevov, ki so dostojni za božjo službo in zaslužijo priporočila. Res je sicer, da obleka ne stori človeka, vendar nam je vsakdo bolj všeč, če se nam predstavi v boljšem krilu. Pesmi te so bolj slab autograf, in sicer jako drag. Novih misli ne najdeš v teh pesmih; zlasti je pa siromaštvo, če se en motiv prinese od začetka dvakrat in koncem še enkrat in to skoraj dosledno v vseh pesmih.

42. **Mitterer**, Missa Dom. VII. in hon. S. Cassiani, op. 113, za mešan zbor in orgle, Coppenrath.

Maša, ki nima nobenih težkoč, je večjidel navadno blago in ne more nikogar navdušiti. Ta maša pač ni težka in vsak količkaj izobražen zbor jo bo premagal, pa jo tudi z veseljem in navdušenjem prepeval. Osobito lep je Kyrice, Et incarnatus in krasen duet „Benedictus“. Posebno bliščeči so sklepi v Gloria in Credo; pri zadnjem akordu človek obžaluje, da je že konec, še bi peval naprej.

43. **Weil Aug.** Orgelkompositionen, Pustet, K 9-60.

Izmed vseh zbirk za preludije je pač ta najbogatejša, najumetnejša in najbolj praktična za katoliškega organista, kajti ona podaje na 216 straneh 800 skladb za orgle, večinoma tematičnega dela, skladbe so z ozirom na praktično porabo pri tihih mašah z orglami kratke, zvrščene po vseh tonovih načinih v dur in mol, nosijo na sebi strogo cerkven značaj, so večinoma diatonične, je v tenoru in basu mnogo melodije in gibanja. Izdajatelj, župnik Avgust Weil, je mnogo skladb zložil sam, zraven pa izbral najboljše komade drugih skladateljev. Delo je sestavljeno s čudovito marljivostjo in natančnostjo in ne najde sebi enakega. Namen zbirke je, organistom likati okus in cerkveno orgljanje postaviti na pravi, umetniški tir. Zbirke se ni treba strašiti, ker skladbe so jako prozorne in lahke. Papir in tisk sta izborna.

Nove orgle.

V Šmartnem pri Kranju.

Bile so blagoslovljene dne 7. julija in imajo sledečo dispozicijo:

1. Manual:

1. Bordun 16'	6. Dolce 8'
2. Principal 8'	7. Oktava 4'
3. Tibia 8'	8. Cevna flauta 4'
4. Gamba 8'	9. Flut a pavilon 2'
5. Gamsov rog 8'	10. Mikstura peterozvoka 2 ² / ₃ '

II. Manual:

11. Violinski Principal 8'	16. Eolina 8'
12. Violina 8'	17. Harmonična flavta 4'
13. Dunajska flavta 8'	18. Viola d'amour 4'
14. Kvintaten 8'	19. Oboe 8'
15. Bordun 8'	

Pedal:

20. Fagot 16'	24. Bason 8'
21. Principalbas 16'	25. Oktavbas 8'
22. Subbas 16'	26. Cello 8'
23. Harmonika 16'	27. Basvijola 4'

Zveze:

1. Manualna zveza II. k I.	4. Superoktava v II.
2. Suboktavna zveza II. k I.	5. Pedalna zveza k I. Man.
3. Superoktavna zveza II. k I.	6. Pedalna zveza k II. Man.

Zbiralniki:

1. Piano	6. Prosta kombinacija
2. Mezzoforte	7. Jezičnika
3. Forte	8. Narastek (Schweller)
4. Tutti	9. Echo
5. Registri	

Ta opus VIII. nadobudnega mojstra g. Ivana Milaveca prekosi, če izvezamemo orgle v zavodih, vse dosedanje. Najboljša vršina orgel je nežnost in milina, s katero se lahko ponašajo. Ljubši so mi orgle z mnogimi, finimi spremeni, nego orgle, ki z močnimi glasovi omamijo uho in duha. Treba le kratkega pogleda v dispozicijo in takoj je jasno, da je tu na razpolago 12 spremenov 8' samo v manualih. Kolika razlika, kolika izbira! Vzrok miline je tudi nizki pritisk zraka, ki meri v I. man. 80, v drugem samo 70 mm. V pričetku pnevmatike so jemali orglarski mojstri jako močno sapo, do 110—120 mm, ker so se bali, da ne bi pnevmatika dosti hitro delovala. Dandanes je padel ta pomislek in dobili bomo zopet orgle z milejšimi glasovi.

Značaj spremenov je izboren, enakomernost skozi vse tipke dosledna. Gamba je ravnoprav rezka, posebno lep je Gamshorn. Dva oživljavača spremena sta Čevna in Harmonična flavta. Dun. flavta je zamolkla, Tibija jasna. Presenetil me je Kvintaten, dosedaj sem ga našel samo v novomeški kapiteljski cerkvi; ima nazalen glas in z Violino tvori labialni Oboe, ki sicer ne doseže jezičnega, vendar je radi tega velike vrednosti, ker se ne razglasi tako hitro. Mikstura je peterozvoka in jako diskretna; pri drugem c nastopi terca, mikstura se nič ne ponavlja. Pedal je zastopan s 7 spremeni, nekateri so kombinirani.

Posebna vršina orgel je „narastek“ ali „Schweller“; z desno ного organist prikljče vse spremene zapored, nazaj gredé jih odpahne, pa se lahko ustavi, kjerkoli hoče. Gospod Milavec je narastek dal povrh in daš ga je naredil prvič, se mu je obnesel prav dobro. Echo-omara v II. manualu dá grozno dela, mnogo stane, a uspeh ne odgovarja. Cerkev je dala orglam domovinsko pravico v hiši božji radi enakomernosti glasu, Echo v crescendo in decrescendo pa alterira glas. Tudi mi je všeč, da je izostal Vox coelestis. Ta spremen je in ostane navlašč razglašen in s tem draži čutnice, je sentimentalen in ne odgovarja cerkvenim namenom.

Meh je na dnu orgel, daje zadosti in mirne sape. Za drugi manual se nahaja še majhen meh v orglah, ki se napaja iz velikega. Situacija orgel je izvrstna, prostora za vse dele dovolj. Material, bodisi cín ali les, lep, igralnik majhen, ličen; deščice registrov so nad II. manualom, prosta kombinacija nad njimi, vse jasno in pregledno. Omara renesanska, navadna oblika, lična, primerno pozlačena.

K sklepu želim, da bi organisti, pa tudi gg. duhovniki, zlasti kateri mislijo na nove orgle, si šli ogledat orgle, ker bi se prepričali, da ta stroka ima v Ljubljani v resnici vrlega mojstra. Opozarjam pa, da se morajo orgle poslušati doli v cerkvi, ker tam je užitek popola.

V Ljubljani, dne 10. julija 1907.

P. Hugolin Šattner.

Dopisi.

Slovenski organisti na Brezjah. (Dné 1. julija 1907.) — Prva odborova seja slovenskih organistov, katere se je udeležilo mnogo organistov, deloma tudi iz drugih škofij, se je lepo in častno izvršila na Brezjah dné 1. julija. Ob pol 10. uri je bila sv. maša, pri kateri so organisti pokazali, kaj da zmorejo s svojimi močmi. Mojstersko se je odlikoval g. Bolé na orglah, dočim je močan zbor od zadaj na velikem koru krasno izvajal pod vodstvom najstarejšega organista g. Zihlerla razne težje skladbe. Po maši otvoril predsednik g. I. Rus sejo, pozdravlja gg. odbornike in vse navzočne organiste ter nadaljuje:

Za danes je bila le seja sklicana. Ko Vas pa vidim toliko navzočnih, mi to daje pogum, da stvar, za katero se zavzemamo, bode gotovo uspela. Sestanek 29. aprila je pripomogel, da so se organisti jeli zavedati, akoravno bi se bili morali že pred dvajsetimi leti, kajti naš stan že deluje skoro 30 let. Dné 8. maja t. l. je bila šele prva deputacija pri prevzvišenem gospodu knezoškofu; med tem časom je bilo torej samo vzdihovanje in tarnanje o slabih službah, storilo se pa ni nič. Ali danes so že vsi stanovi organizirani in s primerno plačo urejeni, le naš še ni. Veliko smo že delovali in prestali v našem revnem stanu, dosegli lepe uspehe, tega nam ne more nihče odrekati, a kakšno stanje ima danes ubogi organist! Vendar moram veselo poročati, da so prevzvišeni knezoškof obljubili, da bodo vse storili in uredili naš sedaj tako revni stan. Zatoraj bodemo danes zopet prošnjo poslali na Prevzvišenega in v njej neke zahteve stavili, katere upamo, da bodo gotovo uslišane. Tudi častiti gospodje duhovniki želijo, da bi se zboljšalo. Seveda ne mislim, da bi se kar usipalo, le primerno naj bi se v vsaki fari uredila služba organista in cerkvenika in potem bodemo gotovo tudi bolj z veseljem in sigurnostjo opravljali našo težavno službo. Saj smo v našem stanu ljudje, ki živimo od hrane, kakor drugi stanovi. Zatorej prosimo, dokler se ne usliši tako potrebna pomoč našemu bednemu stanju.

Dragi kolegi! Prosim, sedaj pa pridite Vi s svojimi predlogi in nasveti k društvenim pravilom. Društvo bo z imenom „podporno društvo organistov in cerkvenikov s sedežem v Ljubljani“. Društvo bode imelo blag namen, kakor bode razvideli iz pravil. Končam z željo, da naj nam pomaga naša patrona sv. Cecilija, da dosežemo svoj cilj. Nato se izvoli tajnikom enoglasno g. M. Vurnik. Razni nasveti gg. organistov, med njimi Cvenk, Bolé, Papler, Zihlerl, Lukman itd. novemu društvu in pravilom. Predsednik prebere natančno vsak paragraf in tako so se društvena pravila uredila premišljeno in s prevdarkom. Pravila se dostavijo v potrjenje velečastitemu knezoškofjskemu ordinariatu in slavni deželni vladi. V imenu organistov se zahvaljujeta Bole in Vurnik predsedniku za veliko požrtvovalnost, ki jo ima do organistov. Predsednik zaključi dopoldansko zborovanje. Skupni obed je pripravil g. Gabrijelčič v splošno zadovoljnost gostov. Med obedom so se vršile lepe napitnice, vpletene z raznimi narodnimi pesmicami. Ob treh popoldne slovesne litanije in blagoslov. Po cerkvenem opraviu kratek sestanek pri Finžgarju, kjer se je predsednik zahvaljeval vsem, zlasti čast. g. patru gvardijanu, ki so opravili cerkveno opravilo radi organistov nenavadno, in organistu gosp. Boletu. Vsem zavednim organistom, zlasti onim, ki so od daleč prišli, iskreno zahvalo. Vse gg. odbornike pa opozarjamo, naj se pridno udeležujejo sej, ker le s tem bode mogoče spraviti društvo v pravi tir.

Idrija, meseca julija 1907. — (Spomini na padovanski cerkvenoglasbeni shod.) — Pod oficelnim naslovom: „Congresso regionale Veneto di Musica Sacra“ je bilo v Padovi zborovanje 10., 11., 12. junija t. l. Ker je bil program za vse tri dni jako zanimivo izbran, sem začutil tudi jaz neko skrivno silo, kateri se nisem mogel ustavljati. V moji odsotnosti so me blagohotno nadomeščali č. gosp. dekan.

Došel sem v Padovo 10. junija krog 9. ure zjutraj. Zborovanje se je vršilo vse tri dni v veliki dvorani knjižnice sv. Antona, ki je takoj poleg cerkve na desno. Razpravljale so se te le točke:

Prvi dan: a) Kako je treba negovati glasove pevcev in kako predavati koralne melodije? b) Kako doseči, da bo ljudstvo pelo liturgične dele sv. maše, to je: Ordinarium Missae, Psalne in Himne pri Večernicah?

Drugi dan: a) Kako naj bi se ustanovile župne pevske šole po deželi? b) Kako naj se odstranijo male poškodbe in ohranijo orgle v dobrem stanu?

Tretji dan: a) Spremljevanje koralnih melodij. b) Organisti improvizatorji.

Pri vseh treh zborovanjih je bila dvorana polna. Največ je bilo duhovščine; bilo pa je tudi mnogo domačih meščanov, ki se zanimajo za sveto glasbo. Tudi damam je bil prost vstop, a niso imele besede.

Domači škof monsignor Luigi dr. Pellizzo je otvoril zborovanje in je bil prisoten pri vseh zborovanjih in tudi pri koncertih nabožne vsebine.

Večja predavanja so imeli: Vodja kora sv. Antona Oreste Ravanello; organist Ciro Grassi; profesor Delfin Thermignon, vodja kora sv. Marka v Benetkah; Don Maggio, vodja stolnega kora v Veroni; profesor Luigi Bettazzo v Padovi. Bili so tudi navzočni: Profesor Terrabugio, vodja stolnega kora v Milanu; vodje iz Turina, Vicence, Ferrare, Vidma in iz drugih mest. Drugi dan se je prebral brzojav sv. Očeta iz Rima, ki je bil sprejet z velikim navdušenjem. Tudi nekateri kardinali in škofje so poslali brzojavke. Tretji dan je prišlo še nekaj škofov in kardinal Aristide Cavallari, patriarh iz Benetk. Bilo je to res lepo zborovanje, a težko je bilo slediti vsem govorom in jih razumeti, ker je dvorana velika, pa tudi zato, ker se je včasih kak govornik spozabil in z mnogo preveliko naglico svoj govor zropotal.

Sedaj preidimo na cerkvene svečanosti: Milanska „Musica Sacra“ omenja tri najboljše kore cele Italije in ti so: Sv. Antona v Padovi; Stolni v Veroni; in Sv. Ambrozija v Genovi. Dnevnik „Il Berico“ imenuje kor Sv. Antona v Padovi prvega cele Italije in morda cele Evrope. Naj že bo kakor hoče, Oreste Ravanello je žel veliko priznanja vse tri dni, a ni se prevzel, z vsakim je bil vljuden.

Prvi dan je bila v baziliki sv. Antona ob 8. uri velika maša. Pela se je pod njegovim vodstvom „Missa di Orlando Lasso“ VI. ton, brez vsakega spremljevanja; izpremenljivi deli pa so se peli koralno z orglami. Žal, da sem za to mašo prepozno došel. Drugi dan proti 8. uri smo se zbrali v stolnici. Bila je v praznični opravi; stene rdeče zastrite. Tu naj se skaže zbor gojencev škofjskega semenišča. Par minut pred mašo je došla procesija teh mladih pevcev. Soprani in alti dečki od 10 do 14 let, za njimi odrastli tenori in basi. Vsi v talarjih in koretljih, bilo jih je kakih 80. Ta procesija se je vila za veliki oltar, kjer se je napolnil ogromni prostor. Takoj za temi je imel vhod domači škof, ki se je udeležil sv. maše na svojem prestolu. Celebrant z asistenco začne Requiem.

Pred mašo je zapel mnogoštevilni zbor čveteroglasni motet: „Exaudi, Domine, vocem meam“ od Croce-ja, ki se je veličastno razlegal po velikih prostorih. Requiem pa je bil enoglasni koral, spremljan od harmonija. Pevski glasovi so se vedno menjavali, le na nekaterih mestih je zadonel polni zbor. Veliko sem že imel opraviti s koralom v 30ih letih službovanja, tudi sem ga slišal prednašati od dobrih korov, vendar, tu se mi je pokazal v nenavadni luči.

(Konec prihodnjič.)

Ptuj. (Iz mestne nadžupnije.) — Dragi „Cerkveni Glasbenik“! Prebiram te že nekaj let sem, sicer nisem bil sam naročnik, ker so bile deloma povsod, kjer sem služboval, cerkve naročene nate. Ker sem postal pa zadnji čas tudi sam naročnik, hočem ti poročati nekaj vrstic iz svojega dosedanjega delokroga.

Minulo je že jedno in pol leta, odkar sem nastopil svoje sedanjo službo kot organist in pevovodja. Prišel sem, sem našel vse v silnem neredu, ker so opravljale to službo pač deloma nesposobne osebe, ki sploh pojma o pravi cerkveni glasbi niso imele.

Kolikor je iz arhiva razvidno, lahko sodim, da je bila cerkvena glasba na svojem stališču od leta 1892. do 1902., ko je vodil zbor g. Fr. Treven, sedaj organist v Požunu na Ogrskem. A po njegovem odhodu je namesto napredka glasba nazadovala, tako daleč, da so se zadnji čas proizvajale stvari, ki pač ne sodijo več v današnjo dobo in sploh niso za cerkev.

Torej mi je bila prva misel in skrb, kako začeti, da se stvar uravna, in da upeljem zopet dostojno cerkveno glasbo. Da stvar ni lahka, ve pač vsak, kdor je imel opraviti s preosnovo cerkvene glasbe, posebno kjer je ljudstvo vajeno še starih običajev.

Navesti hočem le glavne podatke o svojem dosedanjem delovanju:

Služba božja se vrši v nemškem jeziku, cerkev ima na razpolago krasne nove orgle z dvema manualoma in 24 spremeni — delo J. Brandla.

1. Stalni zbor šteje 5 sopranov, 4 alte, 3 tenorje, 4 base. Ta zbor se pomnoži pri večjih slovesnostih.

2. Zbor šteje 20 glasov, obstoječ iz učenk višje dekliške šole. Osnova se je pred enim letom in je že precej v svoji nalogi izvežban. Vsa čast č. g. kateheta A. Jagru, ki se je toliko trudil in nam dal celo svojo sobo in harmonij na razpolago za pevske vaje. Takih č. gospodov nam je treba!

Proizvajali smo sledeče skladbe:

a) Pri pontifikalnih mašah z velikim orkestrom: 1. J. Gruber Op. 105, 2. Gruber Op. 108, 3. Moritz Brosig Op. 31, 4. Güttler Op. 71, 5. Zangl Op. 72, 6. Gruber Op. 92, 7. Obersteiner Op. 237 b, 8. Gruber Op. 79, ter od raznih skladateljev: Kempter, Rimann, Haydn itd.

b) Pri navadnih tihih mašah se peje: Güttler, Jungl, Zangl, Gruber, Schubert itd. Introitus-Comunio se peje koral ali se pa recitira s spremljevanjem orgel.

c) Pri črnih mašah: koral iz Ordinarium Missae, Kinevec, Requiem, Güttler, Gruber, Rafael.

d) Ofertoriji, Graduali, Tantumergo in razni moteti pa od raznih skladateljev: Dr. Scholz, Gruber, Oettinger, Brosig, Zangl, Tresch, Foerster, Witt, Gounod, deloma z orkestrom, deloma orgle in zbor.

e) Preludira se: Rink, Wolkmar, Bach, Merk, Stein, Waleczynski, Diebold, Sachs, Lipp, Alte und Neue Orgelmeister, zbirka od raznih skladateljev.

Nekaj navedenih skladb je znal zbor še od poprej, drugo smo se naučili na novo.

Torej, g. urednik, vidite, v zadregi ravno nismo, poročati in navesti bi vam imel še mnogo, a bojim se vaših dolgih škarij.

Prihodnjič bom pogledal malo po okolici in poročal ako Vam ljubo. (Prav drago nam bode in gotovo tudi našim čitateljem. Uredn.)

F. F.

Iz Djakova. — Ne bom poročal o kakem napredku in tudi ne morem, ker novega se pri nas ne peje nič. Že sem nad leto dni tukaj, a na žalost moram konstatirati, da kar se je popevalo l. 1905., to se je tudi 1906. vsako nedeljo i praznik po vrsti. Kakor je evangelij za vsako nedeljo in praznik skozi celo leto jednak, tako se tudi petje vrši vedno eno in isto, nikoli kaj novega, kaj večjemu ako je kak ofertorij, to je vse in tako je že vrejeno nekaj let. Tantum ergo se peje skozi celo leto trije in sicer: eden za ženski tereet in dva za mešan zbor. Latinskih maš se peje 5 do 6, a še te, razen jedne, vse s skrajšanim besedilom. Je li tako poročilo dostojno za stolni kor? Tako se tudi nikdar pri slovesnih sv. mašah ne peje: Introitus, Graduale in Communio. Kaka poročila je pred par leti Cerkveni Glasbenik prinesel iz stolnega ljubljanskega kora i župnih cerkva sv. Jakoba i frančiškanskega samostana! — Kdo je tega kriv —? Peveci gotovo ne, ker imajo dobro voljo in sposobnost vedno le za kaj novega, ne pa vedno staro, da starejši pevci že lahko brez not na pamet pejejo. Čas je, da se tudi naš stolni kor oživi in da pride kaj novega na vrsto.

Petih črnih maš je okrog 50 in se pejejo kake 10 krat mešan zbor in tudi samo eden in še isti je nekako, kot sem slišal, Melkizedeka spravil na drugi svet; drugače se peje vselej koralno. Pri nas na Kranjskem razpolaga s takim razporedom vsak pevski zbor boljše fare; seveda, da se to peje kot bi rekel „moderno“, bolj kot na deželi, ali vsejedno na korih stolnih cerkva se mora pevati zmeraj kaj vznesenega, ne pa leta in leta eno in isto. To ni še vse, ako kdo obiskuje konservatorij, glavno je, da človek dela in s tem si pridobi slavo, ki mu jo dá ljudstvo, ne pa sam. (Prav res! Ured.) Imamo tu v bližini tudi nekoga, ki je pa obiskaval le orglarsko šolo ljubljansko, a je mož, mož ki dela neumorno in ima že polno zaslug na cerkvenoglasbenem polju.

Še je nekaj, kar me boli in sicer to, da se naše pesmi slovenskih skladateljev tako uporabljajo pod drugimi imeni, tako n. pr.: Viktor Parma: „Mladi vojaki“ se uporablja pri tamburaših pod imenom: Farkaš... Dalje iz naše slovenske pesmarice družbe sv. Mohora „Rudeči Sarafan“ pod imenom: I. Trišler. To je sicer ruska pesem, ali tukaj dobijo taki gospodje naše pesmarice v roke in ker vedo, da jo še ni nikdo tamo slišal, si brzo prepišejo, podvojijo nekoliko bas, tenor in alt in pesem je gotova pod drugim imenom.

Kaj takega se mora najgrše obsojati. Kaj bi rekli naši skladatelji, ako bi vedeli, kako se dela z njihovimi skladbami. Po takem nečastnem potu pride potem kdo do imena „skladatelj“.

Koliko je pa cerkvenih pesmi s hrvatskim besedilom iz naše Cecilije, Riharjevih i drugih skladateljev pod drugim imenom naslovljenih!

Dalo bi se še mnogo ožigosati, kar pa naj še za drugič prav pride. Tedaj do vidova!

Studenčan.

Razne reči.

— Orglarska šola Cecilijinega društva v Ljubljani je završila šolsko leto 1907 s sveto mašo, ki jo je bral v alojzijeviski kapeli mej petjem učencev društveni predsednik dne 11. julija. Po sveti maši je bila javna poizkušnja, pri kateri so učenci odgovarjali na dana jim vprašanja iz posameznih delov učne tvarine. Sposobnostno spričevalo so dobili štirje učenci in sicer: Bajde Ljudevit iz Hotiča, Hlebec Venceslav iz Hinj, Bratovž Anton iz Št. Vida pri Vipavi in Pregelje Ivan s Slapa pri Vipavi. — Novo šolsko leto se prične dne 18. septembra 1907. Tisti mladeniči, ki se žele vpisati, naj se zgledajo istega dne popoldne ob treh v prostorih orglarske šole na Vodnikovem trgu.

— Tradicionalni koral. Zopet je razposlala vatikanska tiskarna tiskarjem, ki imajo pravico ponatiskavati novo izdajo gregorijanskega korala, sešitek, ki obsega:

1) črno mašo (*Missa pro defunctis*); natisnjena je na 13 straneh v osmerki. Tupatam se nekoliko razlikuje od solesmeske izdaje iz l. 1903., kolikor je pač najnovejše arheološko raziskavanje dognalo pravilnejšo verzijo. Koncem maše so pristavljeni spevi, ki se rabijo pri slovesnem pogrebu (*exsequiae praesente et absente corpore defuncti*).

Kar bo pa posebno razveselilo večino cecilijancev, zlasti duhovnikov, je to, da je knjižici pridejan dodatek, ki nam določa oblike raznih manjših spevov pri sv. maši, to so takoiimenovani

2) *Toni communes missae* in sicer:

a) toni za oremus (ferialni in slovesni), b) toni profecij, c) lista (epistole), d) evangelija, e) prefacije, f) očenaša (Pater noster), g) „Per omnia“ pred Agnus Dei, h) Contiteor pri pontifikalni maši, i) pontifikalni blagoslov, j) osmeri toni za „Gloria Patri“ pri introitu, k) napevi za „alleluja“, ki naj se pridevajo o velikonočnem času introitu, ofertoriju in komuniji pri slovesnih mašah.

Za petje oracij in lista je pridejana še ena formula ad libitum, ki je bila zlasti po Italiji v navadi, dokler je ni izrinil iz rabe boj za eno samo obliko.

Želimo le, da bi nam tiskarji ta zvezek tradicionalnega korala kaj kmalu izročili.

Fr. K.

— Naše priloge. Naš list prinaša lepo in lahko mašo za mešani zbor. Skladatelj te maše, duhovnik Pompeo Canniciari, je bil od l. 1709. do konca svojega življenja kapelnik pri glavni cerkvi Santa Maria maggiore v Rimu. Maša se dobi sicer v partituri, a v 4 vrstah, zato podajemo to mašo navlašč v partituri dveh vrst, da jo zadene igrati vsak organist. Naj bo ta skladba mnogim zborom prva stopnja, po kateri bi sledili še drugi biseri starih mojstrov iz zlate dobe cerkvenega petja! Pri Pustetu v Rezzu se dobi partitura 4 vrst po 1 K 20 vin., glasovi po 12 vin.

Slavni Dr. Franc Witt piše, da črtice med notami pomenijo le neopazljiv oddih, ne pa raztrganje stavkov ali besed. Tudi povdarki, *s/z*, *p* in *f* naj se ne pretira v cerkvi; priporoča se lahko tekoči način predavanja.

NB. Prihodnja številka „Cerkv. Glasb.“ bode obsegala 8 strani glasbene priloge.

Današnjemu listu je pridejana 7. štev. priloge.

Odgovorni urednik lista dr. Andrej Karlin. — Odgovorni urednik glasb. priloge Anton Foerster.

Zalaga Cecilijino društvo. — Tiskala Zadržna tiskarna v Ljubljani.